

Huoltovarmuuskeskus

Elintarvikkeiden huoltovarmuus kokonaisturvallisuuden näkökulmasta

Huoltovarmuus- mitä se maataloudessa ja
ruokajärjestelmässä tarkoittaa? -

Luke 26.3.2025

Juha Mantila

Huoltovarmuuskeskus

Esityksen sisältö

- Huoltovarmuus käsitteenä
- Toimivan ja riittävän elintarvikehuollon merkitys
- KV elintarvikehuolto ja EU:n/ Suomen rooli

Uhat, riskit ja keskinäisriippuvuudet

Terrorismi

Energiapula

Sään ääri-ilmiöt

Logistiikan häiriöt

Verkkohyökkäykset

Tietojärjestelmäuhat

Vaaralliset tartuntataudit

Sotilaallinen voimankäyttö

Kuluttajat

Energia

Yritykset

Kansalaiset

Elintarvike-
huolto

Hallinto

Tietoverkot

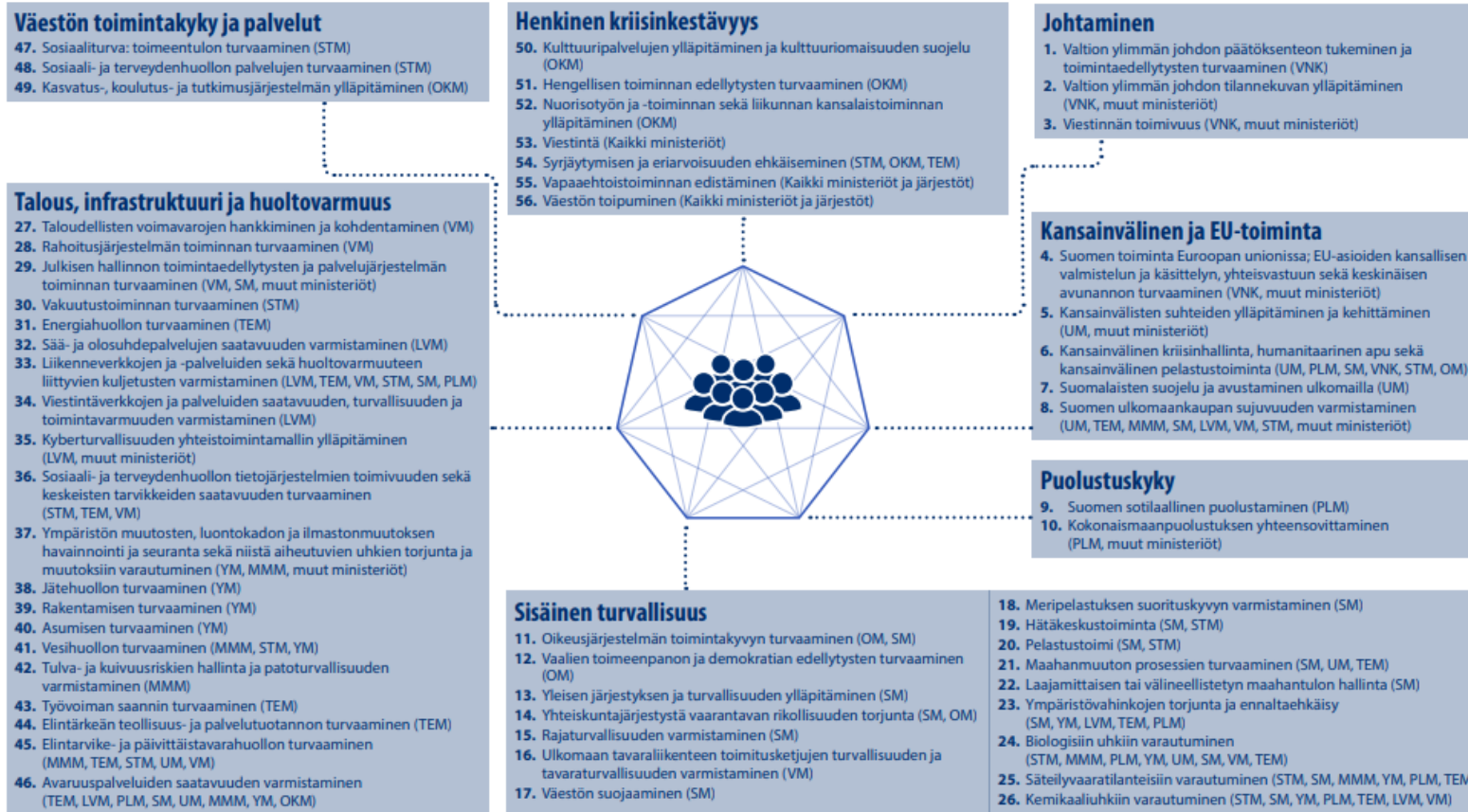
Media

Logistiikka

Kokonaisvarautumisen malli; YTS 2025

Mitä huoltovarmuudella Suomessa tarkoitetaan?

- Huoltovarmuus on
  - Yhteiskunnan varautumista mahdollisiin kriiseihin ja häiriötilanteisiin.
  - Jatkuvuudenhallintaa turvaamalla elintärkeät toiminnot avainsektoreilla: **elintarvikehuollossa, energiahuollossa, logistiikassa, terveydenhuollossa, finanssialalla, teollisuudessa ja digitaalisissa toiminnoissa.**
  - Laaja-alainen, koko yhteiskunnan kattava toimintamalli.
- Toimivat markkinat ja kilpailukykyinen talous ovat huoltovarmuuden perusta.
- **Oleellista huoltovarmuustoiminnassa on viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan yhteistyö.**
- Ministeriöt vastaavat oman hallinnonalansa varautumisesta.
- Huoltovarmuutta ylläpidetään HVK:n koordinoimalla verkostolla.

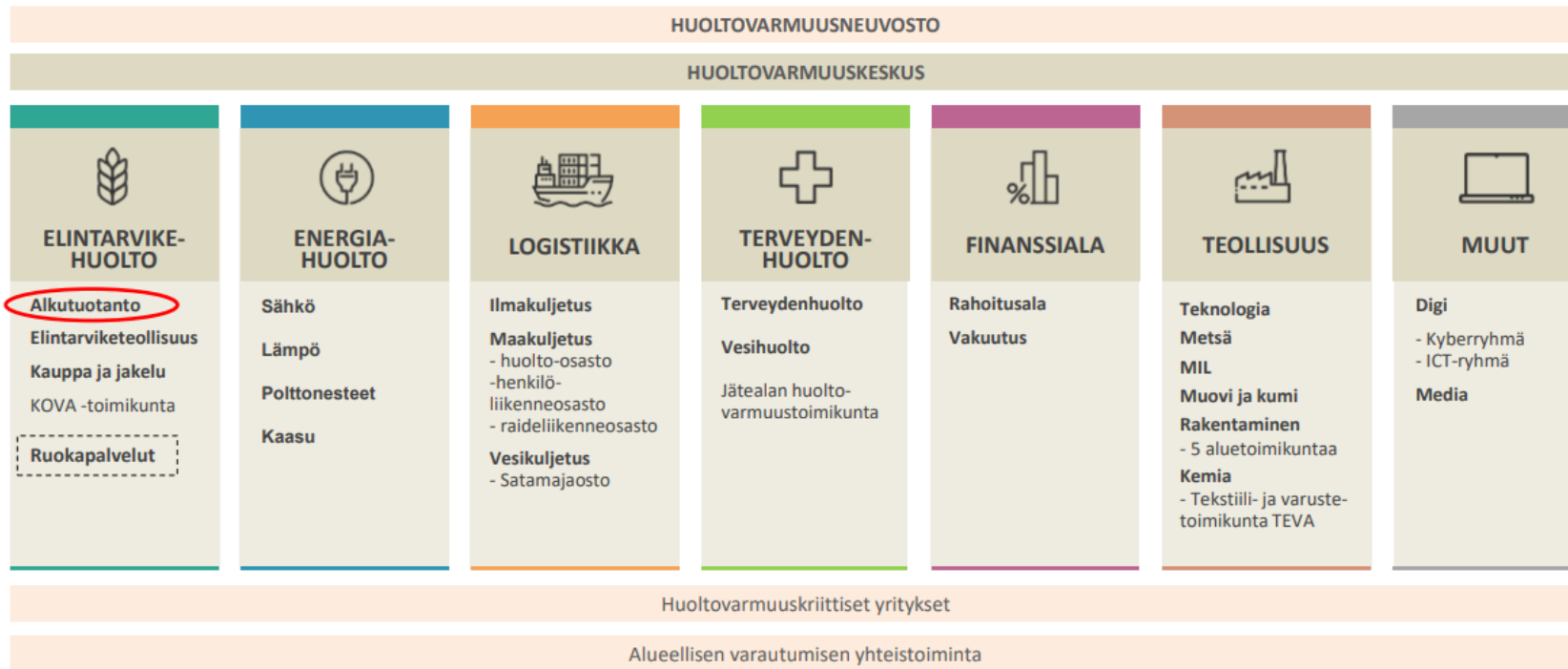

Huoltovarmuusorganisaatio

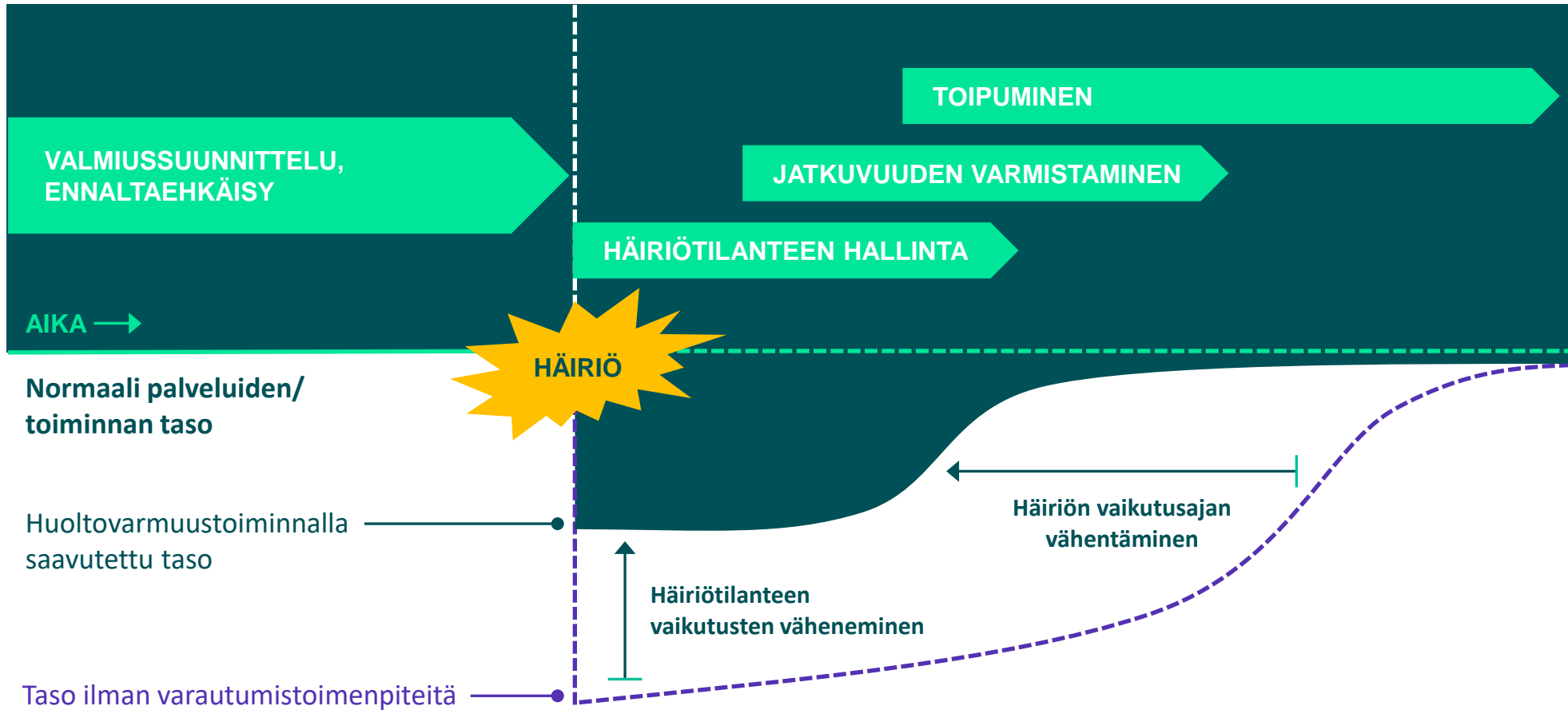
Huoltovarmuusorganisaatio
Försörjningsberedskapsorganisationen
National Emergency Supply Organisation

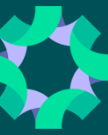
Huoltovarmuusorganisaatio muodostuu n. 1000 osallistujan yhteistoiminta- ja asiantuntijaverkostosta - sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta.

Mitä huoltovarmuudella tavoitellaan?

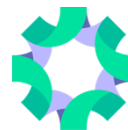

Elintarvikehuollon merkitys yhteiskunnassa

- Huoltovarmuus
  - Elintarvikehuolto kriittinen toimiala ja sen on toimittava kaikissa olosuhteissa
  - Suomessa elintarvikeomavaraisuus n. 80 % > huoltovarmuuden kannalta riittävä
  - Kotimainen tuotanto kivijalka > vilja, erikoikasvintuotanto, nurmiviljely
- Kansantaloudellinen merkitys
  - Käytännössä jokaisella maalla merkitys kansantalouteen huomattava, joka on päätöksenteossa otettava huomioon
  - Suomessa hyvin vahva kotimaisuusaste> silti elintarvikeviennin ja tuonnin suhde 3 mrd. alijäämäinen v. 2020 (ETL)
  - Otettava huomioon koko elintarvikeketjun välitön ja välillinen vaikutus + työllisyys
- Strateginen ja poliittinen merkitys
  - Ollut aina olemassa, eikä ole näkyvissä muutosta (esim. Venäjän hyökkäys)
  - Elintarvikehuolto on energian ohella erittäin voimakas työkalu poliittisten intressien ajamiseksi
  - Elintarviketuotantoon liittyy aina kriittisiä riippuvuuksia, mutta ne on syytä hallita
  - Vältettävä liian suuria ja yksipuolisia riippuvuussuhteita
  - Säilytettävä riittävä hallinta omassa päätäntävällässä (esim. Kiinan tavoite)
- Ruokakulttuurin merkitys
  - Osa kansallista identiteettiä ja henkistä kriisinsietokykyä

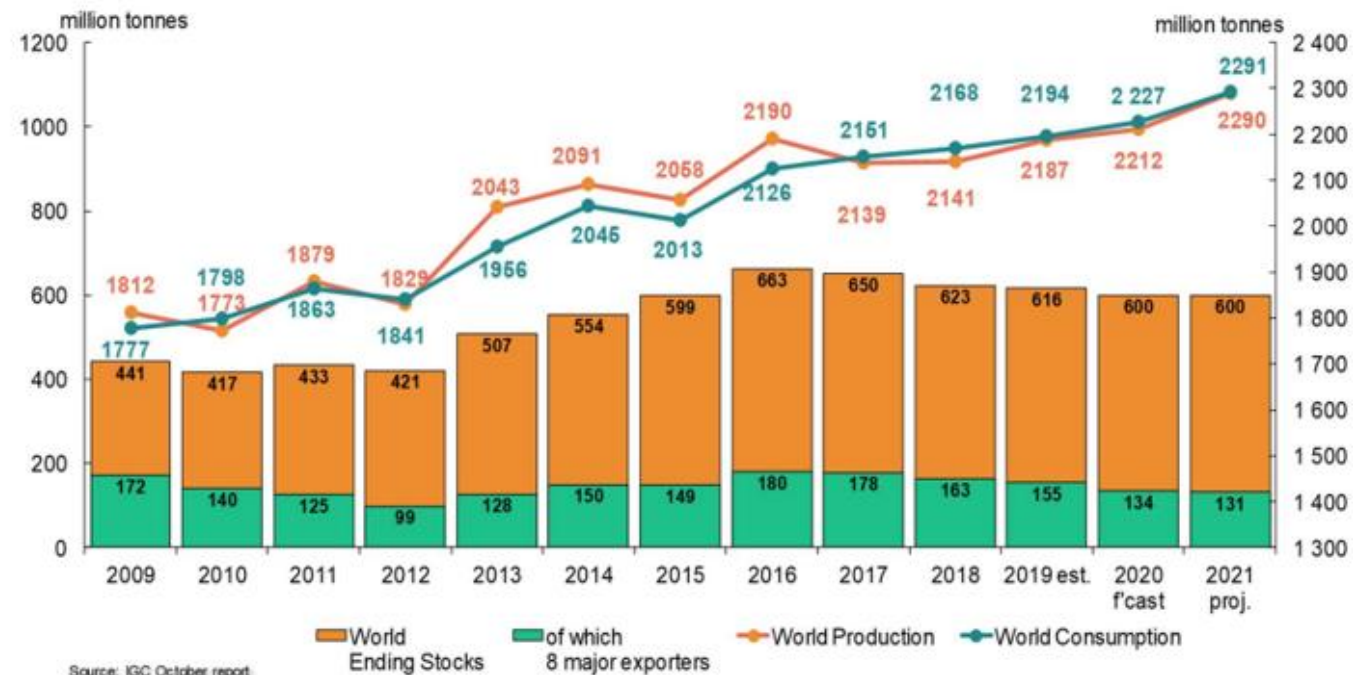

Globaali viljatase

- > Kysyntä ja tarjonta vastanneet varsin hyvin yksittäisenä markkinavuotena.
- > Varastot laskeneet vuodesta 2016 lähtien (v. 2021-2024 varastojen alenema on jatkunut).
- > Kysynnän kasvu yli 20% / 10 v
- > Varastot markkinavuoden 2021/2022 lopussa 30.6 on noin 3 kk:n käyttö (1-2 kk ja uusi sato markkinoille).
- > Varastoista yli 50 % Kiina, joka on viljan nettotuojia (noin 22 % osuus viljan tuotannosta ja kulutuksesta).
- > Kiina ei ole täysin omavarainen, mutta on varautunut hyvin (”meidän on tuotettava itse ruokamme”) Xi Jinping.
- > Varastoista on vain noin 20 % viljan viejämaissa (6 % kokonaiskulutuksesta).
- > Globaalin markkinan kyky paikata isojen tuotantoalojen katoa ???

World cereals: IGC

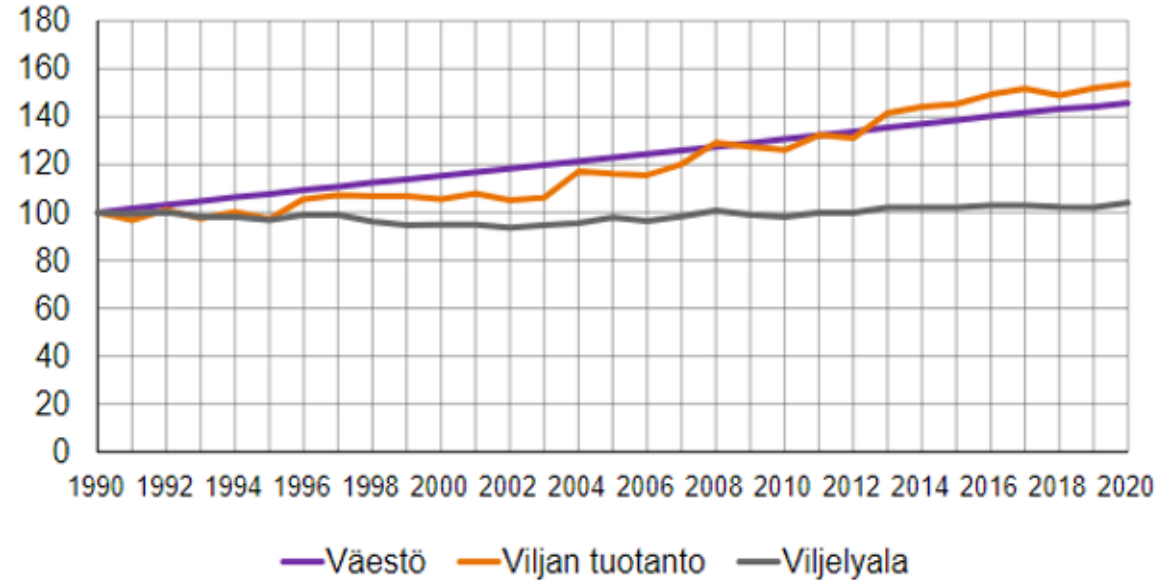

FAO

- > Väestön kasvu ja viljan tuotannon kasvu 1990 luvulta lähtien noin 2 %/vuosi.
- > Tuotantokyvyn kasvu pääosin tuotannon tehostumisen ansiota.
- > Uutta tuotantoalaa on raivattu runsaasti erityisesti Etelä-Amerikka, todennäköisesti myös Kiina.
- > Tuotantoalaa on samaan aikaan poistunut rakentamisen ja aavikoitumisen takia.

KUVIO 2. MAAILMAN VILJAN TUOTANTO, VILJELYALA JA VÄESTÖN KASVU 1990–2020

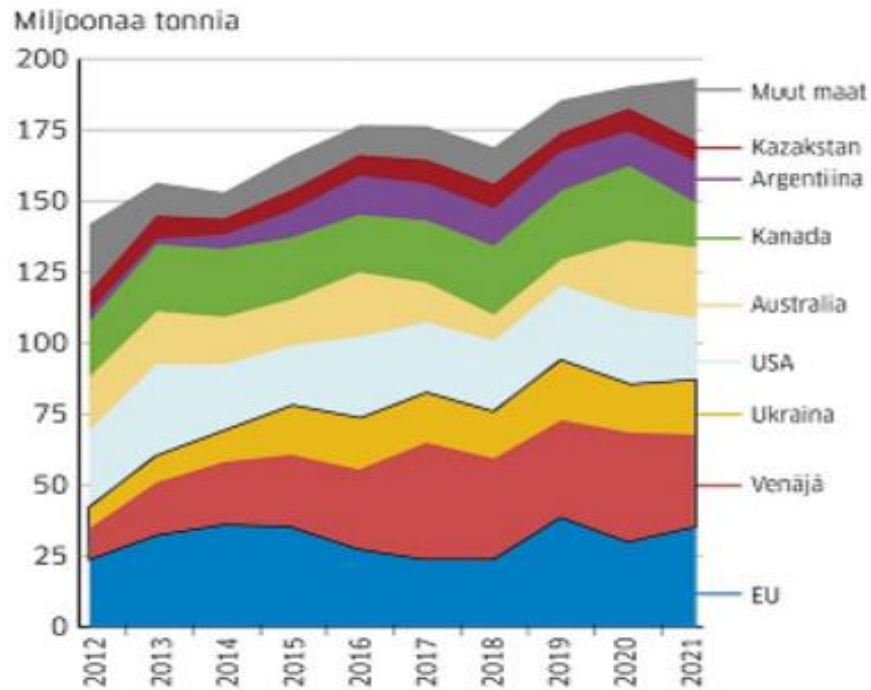
Lähde: FAO

Suomessa keskimääräinen hehtaarisato 30 vuoden ajalta oli 3 400 kg/ha. Satoisuus vaihteli suuresti satovuoden mukaan, eikä suurta muutosta satoisuudessa ole tapahtunut 30 vuoden aikana. Pienimmillään hehtaarisato oli 2 400 kg/ha ja suurimmillaan yli 4 200 kg/ha.

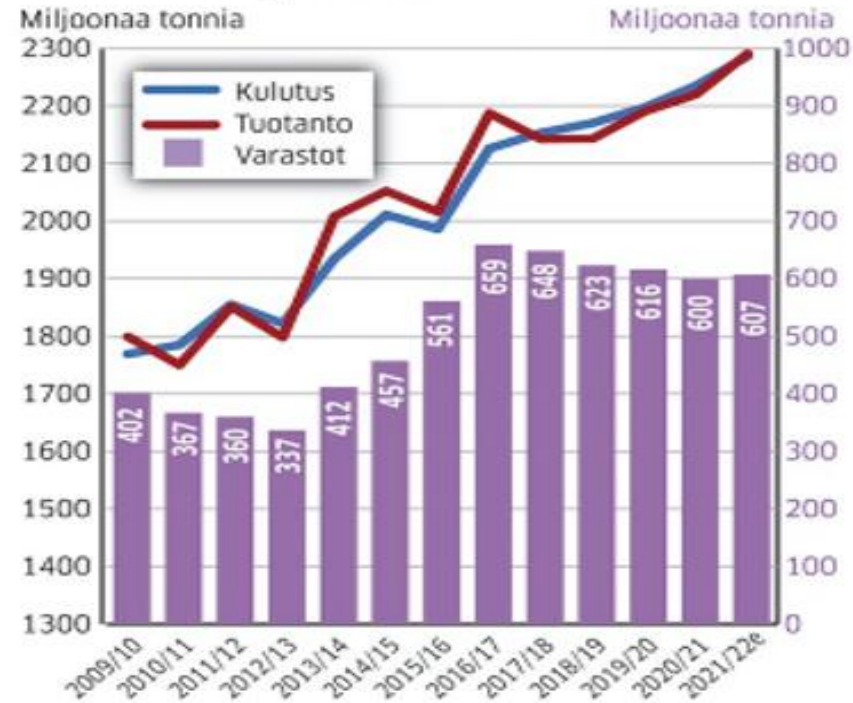
Viljamarkkinoiden vientikyky paikata kansallisia vajeita

Vehnän vienti alkuperämaittain

Timo Filpus. Lähde: ICC

Maailman viljataseet

USDA ja Euroopan komissio

- > markkinavuodesta 2023/2024 tuotannossa merkittävä pudotus EU ja Venäjä.
- > Muilla alueilla neutraali tai kasvua.
- > Kuvassa esitetyt maat ja alueet 75-80 % globaalista tuotannosta.
- > Vähäinen tuotannon kasvu, mutta vain noin 1/10 kysynnän kasvusta (viljat keskimäärin).
- > EU:n komission peltokasvikomitean 3.2.2025 mukaan globaali viljavarastojen alenema kuluvan markkinavuoden aikana on noin 30 milj.tn (Suomi kulutus 2,8 milj.tn).

USDA 2024/25 Supply and Demand Estimates

(WASDE – 655 of 10 December 2024)

Wheat production forecasts in selected countries (all wheat; million tonnes)

	2024/25	Share of total	2023/24	m/m change (m t)	y/y change (%)
EU-27	121.3	15.3%	135.1	-1.3	-10.2%
USA	53.7	6.8%	49.1	-	+9.3%
Canada	35.0	4.4%	33.0	-	+6.1%
Russia	81.5	10.3%	91.5	-	-10.9%
Ukraine	22.9	2.9%	23.0	-	-0.4%
Australia	32.0	4.0%	26.0	-	+23.3%
Argentina	17.5	2.2%	15.9	-	+10.4%
China	140.0	17.7%	136.6	-	+2.5%
India	113.3	14.3%	110.6	-	+2.5%
World	793.0	100.0%	791.2	-1.8	+0.2%

USDA ja Euroopan komissio

- > Tärkeimmät vientikohteet Pohjois-Afrikka, Saharan eteläpuoliset alueet, sekä Kaakkois-Aasia.
- > Kiina on normaalivuosina lähes omavarainen = kansallinen tavoite.
- > Vientikohteilla ja tuonnista riippuvaisilla alueilla on valtava väestö ja väestönkasvu.

Wheat import forecasts for selected countries and regions

	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25*
Algeria	8.500	8.700	9.500	9.000
Egypt	11.256	11.221	12.346	12.500
Morocco	4.726	5.770	6.205	7.500
North Africa	27.477	29.209	31.472	32.400
Nigeria	6.187	4.732	5.105	5.500
Sub-Saharan Africa	26.831	24.314	28.006	28.825
Saudi Arabia	3.052	5.260	3.890	3.200 (-0.4m m/m)
Vietnam	4.517	4.317	5.441	5.300
Indonesia	11.271	9.446	13.015	12.000
SE Asia	27.957	25.203	31.369	30.865
China	9.568	13.282	13.635	11.000 (-0.5m m/m)

Source: USDA (data in million tonnes, incl. flour, July/June); *forecast

North Africa = Algeria, Egypt, Libya, Morocco and Tunisia

South East Asia = Indonesia, Malaysia, Philippines, Thailand and Vietnam

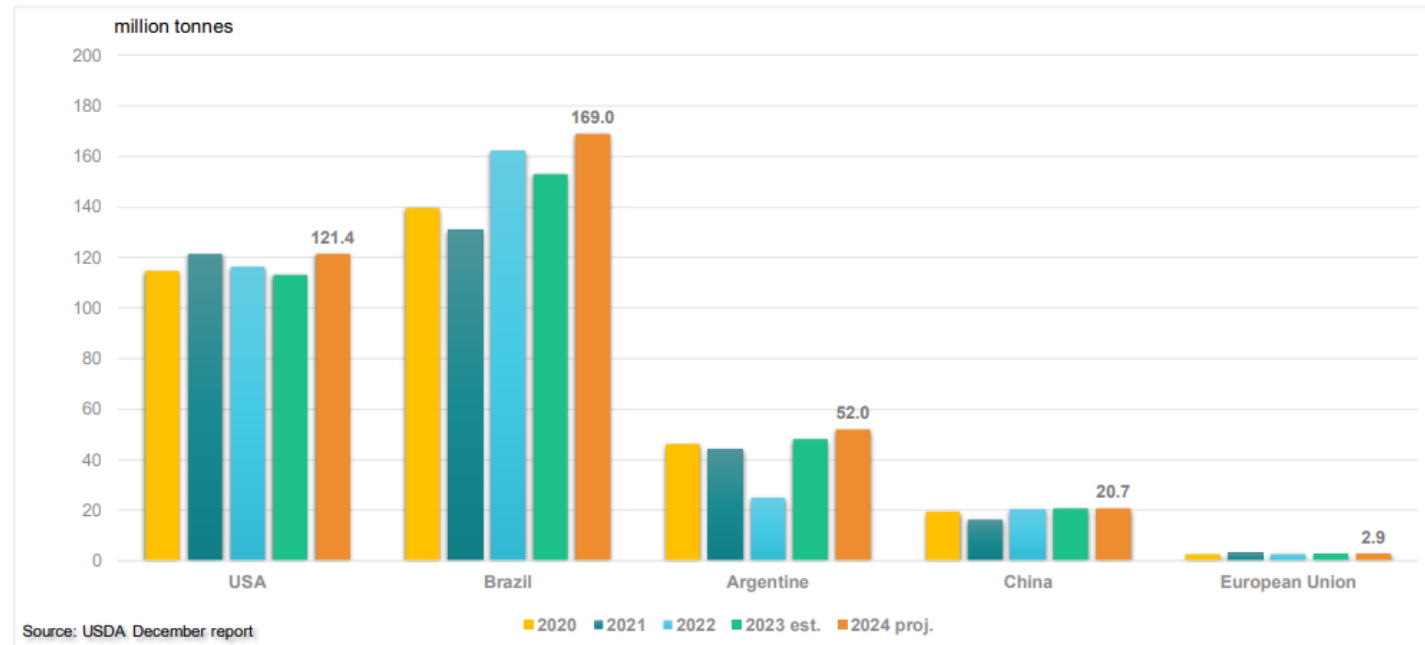

USDA ja Euroopan komissio

- > Nettovientiä kolmesta maasta ja neljänneksi suurin tuottaja, Kiina tarvitsee noin 60 % viennistä
- > Kiinan omavaraisuusaste noin 20 %
- > Kiinan tuotanto ja myös kulutus on ollut viime vuosina vakaata.
- > Kiina on joutunut hyväksymään matalan omavaraisuuden soijassa, mutta luottaa suureen markkinavoimaansa.
- > Kiinan lihan tuotanto ja kulutus on lisäksi kasvanut varsin suureksi> joustoa poikkeusoloja varten.

USDA: soya beans production forecast

Johtopäätöksiä KV elintarvikehuollosta

- Viljan tuotanto ja kulutus säilynyt tasapainossa, mutta!
  - Tuotantokyvyn kasvutarve hyvin nopea, yli 2 %:a vuodessa
  - Lukumääräisesti vain alle 10 maata tai aluetta kykenee merkittävään nettovientiin
  - Viljavarastoista vain häviävän pieni osa viejämaissa > vientikyky poikkeusoloissa
  - Kansallisen tuotantokyvyn merkitys globaalissa ruokahuollossa viljan osalta noin 80 %, globaalien kaupan osuus noin 20 % (valmiilla elintarvikkeilla kansallisen tuotannon merkitys on tätäkin suurempi)
  - Voimakkaasti tuonnista riippuvaiset maat suurissa ongelmissa jos yksittäisenkin viejamaan tuotantokyky häiriintyy tai logistiikassa ongelmia (Esim. Ukrainan tilanne), korvaavaa vientikykyä ei löydy nopeasti (vie useita vuosia)
  - Tuotantokyvystä on huolehdittava niillä alueilla joilla on siihen edellytyksiä
  - Kuitenkin, kasvavaan kysyntäpaineeseen on kyettävä vastaamaan väkirikkailla ja tuonnista riippuvaisilla alueilla jo lähitulevaisuudessa (Afrikka ja tietyt Aasian maat), tarvitaan myös länsimaista osaamista ja teknologista apua
  - Globaali elintarvikekriisi kerrannaisvaikutuksineen on myös elintarvikehuollon suhteen varsin turvallisten maiden (kuten Suomi) kannalta merkittävä uhkatekijä

Suomen ruokaturvan taso

Maataloudella strateginen merkitys

Suomessa ruokaturva maailman huipulla. Globaali ruokaturva laskusuunnassa.

“The 11th Global Food Security Index shows a deterioration in the global food environment for the third year, threatening food security”

“What happens on the farm plays a major role in the quality and quantity of food available in markets”

- Koronapandemia ja sota Ukrainassa ovat havainnollistaneet keskinäisriippuvaisen globaalitalouden riskit.
- Sodan pitkittyessä energia, ruoka ja inflaatio pysyvät keskiössä.
- **Suomella on oltava riittävä varautumisen taso ja mahdollisuuksien rajoissa korkea omavaraisuus kaikkein välttämättömimpien hyödykkeiden osalta**
- Meitä on nyt kahdeksan miljardia. Ennusteen mukaan maailman väkiluku lisääntyy vuoteen 2050 mennessä melkein kymmeneen miljardiin.
- Suomalaisten on mahdollista tuottaa ruokaturvaa oman maamme rajojen ulkopuolelle. Markkinoiden toimivuus on ratkaisevan tärkeää.

Rank (113 countries)	
1 st	Finland
2 nd	Ireland
3 rd	Norway
4 th	France
5 th	Netherlands
6 th	Japan
=7 th	Sweden
=7 th	Canada
9 th	United Kingdom
10 th	Portugal

Nykytilanne Suomen elintarvikehuollossa

- Suomi pieni toimija, vain noin 1 prosentti EU:sta ja 0,01 prosenttia globaalista tuotannosta
- **Suomi** on kuitenkin **hyvin vahva suhteessa kulutukseen**, esim. viljaan normaali ylijäämä = vientikyky suhteessa omaan kulutukseen on hyvin korkea, jopa korkeampi kuin EU keskimäärin
  - > Vuosivaihtelu Suomessa kuitenkin suuri, jopa kymmeniä prosentteja kun se EU alueella on muutamia prosentteja – noin 10 prosenttia
  - > Suomessa suurista vuosivaihtelusta johtuen **oltava vahva tuotannon perustaso ja myös varastoja**
  - > haastava sijainti suhteessa isoihin markkinoihin = lisähaaste on otettava huomioon (mm. tuotantopanokset)
- Suomen tilanne varsin hyvä ja vakaa, mutta tulee kiinnittää huomiota mm. seuraaviin asioihin
  - > elintarvikeketjun tuotantopanosten saatavuus ja niiden turvaaminen
  - > teollisuuden ja kaupan toiminnan turvaaminen
  - > kannattavuuskehitys
  - > MARKKINASEURANTA!
    - erit. perusraaka-aineiden, kuten vilja vienti-tuonti>tase ja varastokehitys
    - tuotantopanosten ja alkutuotannon hintakehitys> panosten käytettävyys

Huoltovarmuuskeskus

Fiksua huoltovarmuutta
yhdessä.

Varmuuden
vuoksi.

huoltovarmuuskeskus.fi

varmuudenvuoksi.fi